

Promenadvägen fram till Hermannekulle är väldigt vacker. Man går genom hagarna utefter Svartån. Bild: KLAS JOHANSSON

Runstenen är ett bevis för att blivande boxholmare fanns i området redan under Vikingatiden. Bild: KLAS JOHANSSON

Lämningar från Vikingatiden

Hermannekulle vid Svartån - en plats med historia

BOXHOLM (LT)

Det var efter vattenvägarna som människorna först höll till i våra trakter. Svartån var järnålderns livsnerv och när människorna gav upp nomadlivet stannade de till och började bruka jorden. Strax norr om Strålsnäs säteri låg en gång i tiden Hermannekulle, en gård som fanns före Näs (Strålsnäs) och Grönlund. Idag finns en runsten på platsen och många gravar från Vikingatiden.

För omkring 9 000 år sedan, det vill säga under stenåldern, kom de första människorna till våra trakter och sedan dess lär ådalarna i Boxholmstrakten ha varit befolkade.

De första boxholmarna var till exempel säljägare och fiskare, detta kan man läsa i boken Tusenårssteg som ju handlar om Boxholmsbygdens historia. Människorna vid den tiden var nog även storviltsjägare och experter på att jaga renar och mammutar. Älg, kronhjort, rådjur och vildsvin var också eftertraktat villebråd för urboxholmaren.

Det var längs vattenvägarna som människorna först slog sig ner i våra trakter. Svartån anses vara järnålderns livsnerv. Längs den finns det många gamla namn som slutar på -vi, -by och -inge, till exempel Götevi, Flemminge, Ekeby, Öringe och Böttinge, och de namnen hör alla till de allra äldsta by- och gårdsnamn som vi har.

Hermannekulle heter det största gravfältet i Åsbo, det är beläget alldeles intill Svartån norr om Strålsnäs säteri. Gravfältet är från Vikingatiden, det vill säga från slutet av 700-talet till 1100 e. kr. Namnet Hermannekulle kommer av den gård som också funnits på platsen (förr kallad Hermannekulla). Gården låg på en udde mellan Svartån och Åsboån, men järnvägens tillkomst har

Artikelförfattaren fotograferar Svartån och det vackra landskapet strax intill Hermannekulle. Bild: ULF ERIKSSON

gjort att Åsboåns utflöde i Svartån har flyttats något norr ut.

Det finns en sägen som säger att Strålsnäs (säteriet) - ursprungligen kallat Näs - byggdes under 1200-talet, detta sedan en gammal gård med namnet Hermannakulla brunnit. Sonen Nils Ravalderesson vid Hermannakulla byggde då Grönlund medan mågen Sven Krummedik byggde Näs, alltså gården som är nuvarande Strålsnäs.

I dikten Minnesrunor diktade skalden Per Daniel Amadeus Atterbom om sin hembygd: "Förbi Hermannakullas näs och spillror. Förbi den Gröna Lundens runstensängar".

Ängarna längs med Svartån bort mot Hermannekulle är en idyllisk plats idag, men i boken Tusenårssteg beskrivs hur platsen kan ha sett ut på 900-talet. Då fanns inga böljande sädesfält, inga städer eller tätorter. Skogen stod tätare och stigar löpte fram genom oländig natur. Gårdarna var svåra att

upptäcka i det lummiga landskapet och de låga husen med taken täckta med torv och gräs låg i klungor. Om Hermannekulle var bebyggd redan under Vikingatiden vet vi inte, men det är högst troligt, detta eftersom man ofta hade boplatser nära gravfält och åar, dåtidens färdvägar.

Gravar från Vikingatiden kännetecknas av högar och runda övertorvade stensättningar. I enstaka fall kan treuddar och skeppsformade stensättningar förekomma.

De döda brändes vanligen på bål men det finns gravar där den döde begravs obränd. När bålet svalnat byggdes en gravhög eller en stensättning ovanpå. Ibland fick den döde med sig personliga tillhörigheter såsom kläder, verktyg, smycken och vapen.

Vid Hermannekulle finns det 48 stycken fornlämningar, det är 47 stensättningar och en runsten. Gravhögar är inte lätta att se då de är kraftigt övertorvade.

Då är det förstås lättare att se runstenen som också finns på platsen. De flesta runstenar som finns i Sverige är från Vikingatiden och ofta restes de till minne över någon familjemedlem, inte sällan över någon som avlidit i främmande land och som inte kunnat begravas hemma. På den 1,6 meter höga runstenen vid Hermannekulle står det enligt hemsidan Fornsök så här:

"(N.N. lät) resa denna sten efter Krok, sin fader (och efter) Ärenvi, (sin moder)."

Kanske hade Krok och Ärenvi tidigare bott i Hermannekulle, och kanske har stenen en gång i tiden stått bredvid den gamla gården, vem vet...?

Det är få platser i Boxholms kommun som är så trevliga att besöka för den historiskt intresserade som Hermannekulle. Till detta bidrar ju att det är så vackert och idylliskt vid hagmarkerna intill Svartån, alltså promenadvägen fram till platsen. Vägvisning till runstenen och gravhögar finns ut-

efter vägen som leder fram till Strålsnäs säteri, därifrån är det ungefär 600 meter att promenera fram till runstenen vid Hermannekulle. Det kan finnas djur som betar i hagmarken, men när Länstidningen besökte platsen stod kossorna på andra sidan Svartån och glodde nyfiket.

Tyvärr har en hel del växtlighet tillkommit kring Hermannekulle och som inte fanns där för tio år sedan. Länsstyrelsens informationsskylt har blivit ganska överväxt av sly och buskar, och en träbro över ett kärrstråk har blivit ganska gisten varefter åren har gått. Men trots detta är Hermannekulle ett trevligt besöksmål och kanske kan någon ansvarig med relativt enkla medel göra skyltarna mer synliga och byta ut brons trasiga brädor.

Det är trevligt att gå på den mark som Krok och Ärenvi också gick på...

Text:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Logdans

Tag med kaffekorg.

Dansa till populära Skåningarna

Tid: 08-17, kl 20-24.

Dansa till Micke Ahlgrens populära orkester

Tid: 08-31, kl 20-24.

Plats: Ettringstorp.

Dressyr tävling lok/reg ridhäst

Tid: 08-17.

Ponny

Tid: 08-18.

Plats: Boxholms ridklubb.

Mässa

Tid: 08-18, 08-25,

och 09-01, kl 11-12.

Plats: Ekeby kyrka.

Mässa med enkel frukost

Tid: 08-21 och 08-28,

kl 09-10.

Plats: Timmerö kapell.

Logdans

med servering

Lövgrens

Tid: 08-24, kl 20-24.

Plats: Rydsnäs loge.

Sjögarpsdagen

Fredrik Lignell predikar

och Clas Vårdstedt sjunger, servering

Tid: 08-25, kl 15.

Sommarkonsert med Trijord

Tid: 08-25, kl 17.

Plats: Åsbo Sjögarp.

Gudstjänst

Tid: 08-27, kl 14.30-15.30.

Plats: Bjursdalens servicehus.

Tid: 09-01, kl 14-15.

Plats: Rinna kyrka.

Salig soppa

Lunchmusik med soppa och smörgås. Musiker Anders

Nyström.

Tid: 09-03, kl 12-13.

Öppen ateljé och verkstad

Smycken och corpus i silver

och oädla metaller. Egen

tillverkning och formgivning.

Tid: 09-07 och 09-08,

kl 10-17.

Plats: Blåviksvägen 19,

Blåvik.

Tårar är för svaga

Teater om våld i nära rela-

tioner. Teater Treo's första

teateruppsättning.

Tid: 09-11, kl 19-20.30.

Plats: Kulturhuset, Nyg 9.

Hopptävling lok

Ponny

Tid 09-21.

Ridhäst

Tid: 09-22.

Plats: Boxholms ridklubb.

Maila ditt evenemang till redaktionen@lanstidningen.se senast fredag veckan innan införande.